

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LV. ÉVF.

KÖZLÖNYE

5—6. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árt járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek.

(Telefon: 37—22.)

A tűzifa árusításának szabályozása.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara, Budapest székesfőváros tanácsa és a budapesti m. kir. államrendőrség azzal a kéréssel fordultak a kereskedelemügyi miniszter urhoz, hogy a tűzifa, különösen pedig az aprított tűzifa elárusítása tekintetében úgy a közszállításoknál, mint általában a kereskedelmi forgalomban az ürméter szerinti árusítás eltiltása mellett a súlymérték használatát tegye kötelezővé. Kérelmeik indoklásául azt hozzák fel, hogy a tűzifának ürméter, illetőleg öl szerint való árusítása sem a fogyasztó közönség, sem a tűzifakereskedelem érdekeinek nem felel meg, mert különösen az aprított tűzifánál, ha azt ürméter szerint árusítják, a rendelt mennyiség tényleges szállítása nehezen ellenőrizhető s így az árusításnak ez a módja sok visszaélésre nyújt alkalmat.

A kereskedelemügyi miniszter az érdekeltségnek meghallgatása végett február hó 15-ére értekezletet hívott össze, amelyet *Barthos Andor* dr. min. tanácsos vezetett.

Ezzel újra szőnyegre került a tűzifa árusításának kérdése, amelylyel az Országos Erdészeti Egyesület már a multban is foglal-

kozott. Legutóbb *Földes* János nyug. m. kir. főerdőtanácsos hívta fel az egyesület figyelmét annak szükségességére, hogy a tűzifa árusításának módja hatóságilag szabályoztassék. Az egyesület igazgatóválasztmánya mindenekelőtt a tűzifakereskedelemszokásainak (usance) megállapítását tartotta szükségesnek s ezeknek, valamint általában a fakereskedelmi szokásoknak tárgyalására 1913-ban bizottságot küldött ki, mely azonban a háboru kitöréséig megbízatásának természetesen eleget nem tehetett. Minthogy pedig éppen a háboru által előidézett tűzifainség szolgáltatott okot számos visszaélésre, felmerült annak szükségessége, hogy a fakereskedelmi szokások egész komplexumától különválasztottan, a tűzifakereskedelem szabályozásával foglalkozunk. E végből az Országos Erdészeti Egyesület helyiségeiben a kereskedelemügyi miniszter által kitűzött értekezlet megelőzően több rendbeli tárgyalás folyt, amelyeken *Gaul* Károly, a Technológiai Iparmúzeum igazgatója, *Ghyczy* Miklós műszaki főtanácsos, a mértékügyi intézet igazgatója, *Kaán* Károly és *Pajer* István főerdőtanácsosok, *Mezey* Rezső és *Spettmann* János főerdőmérnökök, végül *Bund* Károly egyesületi titkár vettek részt. Ez a tanácskozás teljes megegyezésre vezetett s eredménye az alább közölt javaslat, mely a kereskedelemügyi miniszter részéről összehívott értekezlet elé terjesztetett s általa el is fogadtatván, a kormány erre vonatkozó további tárgyalásainak s remélhetőleg mielőbbi intézkedéseinek is alapul fog szolgálni, amivel a tűzifakereskedelem tekintetében felmerülő jogos panaszok orvoslást nyernek.

Ezek a panaszok főként a következők voltak: hézagos rakásolás, különösen a kalodás rakásokban, helytelen mérték, az aprított fának ürméter szerinti árusítása, aminek ellenőrzése bajos s amelynek következtében Budapesten előfordult, hogy 4 ürméter bükk-tűzifa felaprítva csak 1200—1500 kg súlyban szállítottott, a súly szerint árusított fa nagy víztartalma stb. Ezeknek kell a gyakorlati élet viszonyaival számoló módon elejét venni.

Az értekezleten a budapesti kereskedelmi és iparkamara nevében *Kronberger* Zsigmond szólalt fel s a visszaélések meggátolása végett az aprított tűzifának kötelező súly szerinti árusítását kívánta. A hasáb- és dorongfát ellenben ezentul is lehessen ürméterenként eladni.

Dr. *Vita* Emil székesfővárosi tanácsnok csatlakozik *Kronberger*

nézetéhez, de szívesen menne azon túl is, tehát a hasáb- és dorongfára is kiterjesztené a kötelező súly szerinti árusítást; a székesfőváros ezt a rendszert a maga részéről következetesen alkalmazza és csakis súly szerint vásárol tűzifát.

Dr. *Schreiber* Emil rendőrfőtanácsos a közönség érdekében szintén a kötelező súly szerinti eladás behozatalát szorgalmazza.

Schanzer Ignác, a Magyar Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesületének alelnöke csatlakozik a *Kronberger* által képviselt állásponthoz. Az űrméter szerinti árusítást fel nem aprított tűzifára nézve nem lehet teljesen kiküszöbölni. Oly helyeken is árulnak tűzifát, ahol annak mérlegelése kivihetetlen. A Svábhegyen a főváros is űrméterben adja el tűzifáját.

Bund Károly, az Országos Erdészeti Egyesület nevében s egyetértően a Technológiai Iparmúzeum és a Mértékügyi Intézet igazgatóival a következő javaslatot terjeszti elő:

Javaslat a tűzifa árusításának szabályozása tárgyában.

A fel nem aprított tűzifának súly szerinti kötelező árusítását egy ország vagy vidék kereskedelmi szokása sem állapítja meg, ily rendelkezés tudtunkkal Európában sehol sem történt s az több tekintetben ütköznék nehézségekbe, illetőleg járna hátrányokkal.

Az erdőbirtokos a termelést, a munkások és fuvarosok díjazását más alapon, mint űrméter szerint nem intézheti. Igen nehéz lenne az ekként számba vett árut minden körülmények között más egység, a súly szerint áruba bocsátani s kisebb erdők birtokosai, akik szakértő erdőtiszt tanácsát többnyire nélkülözik, ezen reájuk nézve szokatlan értékesítési módoknál nagy mértékben megrövidülhetnének. Nagy nehézségekkel járna azonban a rendszernek kötelező keresztülvitele a nagyobb birtokokon is s legkevésbé látszik a mai zavaros idő, amidőn minden uradalom úgy erdőtisztokban, mint munkaerőben nagy hiányt szenved, arra alkalmasnak, hogy az aprítatlan tűzifa árusításának rég megszokott módja most hatósági beavatkozással módosíttassék.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy jelentékeny tűzifamennyiségek közvetlenül a vágásterületekről s a nem állandó erdei rakodókról adatnak el; ezeken a helyeken a fának megmérlegelése ugyyszólván fizikai lehetetlenség.

Ez az álláspont természetesen nem kívánja kizárni az aprítatlan tűzifának súly szerinti árusítását ott, ahol erre a lehetőség meg van s a két fél erre nézve megállapodik.

A felaprított állapotban történő tűzifaeladásnál viszont kizárólag és kötelezően a súly szerinti árusítást kellene érvényre juttatni, akár zsák-, akár köteg-, fuvar vagy vasuti kocsiszámra történjék az adás-vétel. Az aprított tűzifánál ugyanis az űrmérték szerinti ellenőrzés felette nehézkes és megbízhatatlan.

Nem esik azonban a kötelező súly szerinti eladás alá az az eset, ha a fél űrméter szerint vásárolja a fel nem aprított fát s azt azután saját veszélyére apríttatja fel, mert ebben az esetben a fél hivatása az aprítást ellenőriztetni.

Ugy az űrméter, mint a súly szerinti árusításnál a vevő megrövidítése egyaránt lehetséges. Visszaélések lehetőség szerinti elkerülése végett tehát megfelelő kormányrendelettel kellene szabályozni a tűzifaárusítást, amely bizonyos mértékig, a még mindig hiányzó fakeskedelmi szokások (usance) idetartozó rendelkezéseit is pótolni hivatott.

Az érdekelt földmivelésügyi és belügyminiszter urakkal egyetértően kiadandó kormányrendeletben az alábbiakat javasoljuk figyelembe venni:

1.

Tűzifa 1 *m* hosszú törzsdarabokból termeltetik.

Hasábfa alatt a vékonyabb végen 15 és több *cm* vastag törzsdarabok széthasítása által nyert tűzifát értjük.

I. oszt. hasábfa egészséges, egyenes, mindkét végén fűrészelt, ággöcsöket nem tartalmazó darabokból áll. Kisebb hibákkal bíró hasábok csak a darabszám 10%-áig tűrhetők meg.

II. oszt. hasábfa szintén egészséges fából készül, nem egészséges hasábokból 10%-o tűrhető meg. Görbe, kisebb ággöcsökkel bíró hasábok eltűrendők.

Selejtes hasábfa alatt az ennél is silányabb minőségű hasábfát értjük.

Vegyes hasábfa alatt az osztályozás nélkül rakásolt hasábfát kell érteni, melyben azonban a korhadt darabok a hasábok számának 10%-át nem haladhatják meg.

Vastag dorongfa alatt a vékonyabb végen 10—15 *cm* vastag törzsrészekből hasítás nélkül előállított tűzifát,

vékony dorongfa alatt az 5—10 *cm* vastag törzsrészekből ugyancsak hasítás nélkül készült tűzifát értjük.

Minőségi elkülönítés a dorongfánál rendszerint nincs.

Vegyes dorongfának nevezzük azokat a tűzifarakásokat, amelyekben vastag és vékony dorongfa vegyesen fordul elő.

Végül vegyes hasáb- és dorongfáról szólunk, ha hasáb- és dorongfa vegyesen van rakva. Nem egészséges ebben az esetben is csak a hasábok vagy dorongok 10%-a lehet.

Ezek a választékok képezik a *fel nem aprított tűzifát*.

2.

Az egy méternél rövidebb darabokra felfűrészelt vagy ezen felül hasítás útján további feldarabolásnak alávetett tűzifa, az ugynevezett *aprított tűzifa* (hasáb- vagy dorongfa).

3.

A tűzifa — akár usztatott, akár tengelyen szállított legyen az — akkor *száraz* (levegőn száradt), ha a termelést követően akár a vágásterületen, akár erdei rakodókon vagy raktárban *rendesen rakásolva* legalább egy nyáron át (április 1-től szeptember 30-ig számítva) száradt.

Amely tűzifának ennyi ideje a kiszáradásra nem volt, az *friss fa*, s ha elárúsítás tárgyát képezi, „friss fa” jelzéssel szembetűnően megjelölendő.

4.

A kicsinyben való, egy vagonrakományt meg nem haladó (detail) eladással foglalkozó tűzifaraktárakban az 1. alatt felsorolt választékokat külön-külön rakásokban kell elkülöníteni s minden rakás elé a választékot megjelölő táblát kell tenni.

Ezenkívül az usztatott tűzifa is elkülönítendő a tengelyen szállított fától és „usztatott fa” jelzéssel látandó el.

5.

A *fel nem aprított száraz tűzifa* (1.) elárúsítási *egysége* — amennyiben a felek nem egyeznek meg a súly szerinti adás-vételben — az *ürméter*, vagyis az 1 *m* széles, 1 *m* magas és 1 *m* mély rakás, amelyben a hasábokat, illetőleg dorongokat egymással párhuzamosan és lehetőleg csekély hézagokkal kell elhelyezni.

A *friss tűzifát*, ha az elárúsítás tárgyát képezi, a beszáradásra való tekintettel 1·10 *m* (illetőleg 2·20 *m*), magas rakásokba kell rakni.

Az ugynevezett kalodás (kaliczkás) rakásokat, amelyek váltakozó irányú hasáb- vagy dorongsorokból állanak, a csekélyebb tömörköbttartalom miatt 100/o-kal magasabban kell rakni, tehát száraz fánál 1·10, friss fánál 1·20 *m* magasra, illetőleg ezen számok többszörösére.

A kalodás rakásokban a hasábok és dorongok szoros és hézagnélküli elhelyezésére különös súlyt kell fordítani.

Jól és rosszul rakott kalodákat és rakásokat a rendeletben rajz és autotipia alakjában ábrázolni kellene.

A rakás magassága alatt mindig annak legkisebb magassága értendő. A rakás magasságának megállapításánál az eladó tulajdonát képező ászokfák figyelmen kívül maradnak.

6.

Minden állandó faraktárban, amelyből apró (detail) eladás történik, fedett helyen 1 4 ürméter befogadására, valamint a fentemlített tulmérétek megállapítására is alkalmas, kellő szilárdsággal bíró, hitelesített mérőkeretet kell tartani, melynek szerkezetét és megengedett hibahatárait a m. kir. központi mértékügyi intézet állapítja meg.

Ugy az állandó, mint az ideiglenes (erdei) rakodókon és vágásokban, ha ott árusítás folyik, 2 *m* hosszú, centiméterekre osztott hitelesített mérőrudat kell az eladónak tartani.

7.

Minden vevőnek jogában áll az általa vásárolt fából legalább 4 ürmétert, nagyobb mennyiségnél pedig annak 50/o-át, de ismét legalább 4 ürmétert a mérőkeretbe átrakatni.

Amennyiben ezen eljárás által legalább 50/o-os hiány állapíthatnák meg, az ellenőrző átrakás költségeit az eladó viseli s a megállapított hiányt akár arányos árengedmény, akár a hiányzó famennyiség kiszolgáltatása útján pótolni tartozik.

Hogy az űrméter szerint vásárolt tűzifa mennyisége súly szerint is ellenőrizhető legyen, fanemenként és választékonként megállapítandó a rendeletben egy űrméter *minimális* súlya.

A mérlegelés útján ezen az alapon megállapított hiány szintén megtérítés tárgyát képezi.

8.

Aprított tűzifa akár vasuti rakományként, akár fuvarban, akár kötegben vagy zsákban országszerte csakis *súlyegység* szerint árusítható.

Évégből minden oly elárúsító helyen (telepen vagy üzlethelyiségben), ahol aprított tűzifa kerül eladásra, megfelelő mérőeszközökről kell az eladónak gondoskodnia, melyek ellenőrzésére vonatkozóan az 1907. évi. V. t.-cz. irányadó.

A szállításra használt kocsik önsúlya akár űrméter, akár súly szerint történt legyen az eladás, a kicsinyben való eladásnál azokon alkalmas módon megjelölendő.

9.

A hatóság részére biztosítani kell azt a jogot, hogy az űrméter és a súly szerinti ár helyes viszonyát ellenőrizhesse. Az erre vonatkozó határértékek, illetőleg viszonzyszámok a rendeletbe felveendőek.

10.

A súly szerinti árusításnál a fa víztartalmának nagy jelentősége lévén s az mesterséges uton is fokozható lévén, a vevőközönségnek módot kell nyújtani arra, hogy ezt a víztartalmat csekély költséggel és könnyen megállapíthassa.

Évégből a középiskolák fizikai és kémiai laboratóriumait, valamint más alkalmas állami intézeteket fel kellene hatalmazni arra, hogy a fa víztartalmát a felek vagy a hatóság kívánságára állapítsák meg s erről bizonylatot állítsanak ki.

Amennyiben a víztartalom 15 szulyszázalékot meghalad, a súlytöbblet arányában kárpótlásnak legyen helye.

11.

Nem esik a kötelező súly szerinti eladás alá az az eset, ha a fél űrméter szerint vásárolja a tűzifát s azt azután céljainak megfelelően saját veszélyére feldaraboltatja.

12.

A piacokon szekérben árult fa árusítói kötelesek kocsijaikra szembetűnően feljegyezni, hogy azokon űrméterben, illetőleg súly szerint mennyi fa van. Ha aprított fát kötegenként árusítanak, a súlyt kötegenként kell kitüntetni.

13.

A javaslatba hozott rendelet és az árjegyzék minden elárúsító helyen, ahol tűzifát kicsinyben (1 vagonrakománynál kisebb mennyiségben) árusítanak, szembetűnően kiüggesztendő. Kivételnek csak piacon, szekéren való árusításnál van helye.

14.

Faelárusítónak az a cselekménye, hogy a tűzfát a fenti meghatározásoktól eltérő, kisebb mértékek szerint vagy rosszabb minőségben árusítja, valamint általában minden fenti rendelkezésekkel ellenkező cselekedete vagy mulasztása kihágást képez, melyekre nézve a m. kir. belügyminiszter ur 1888. évi 70000. sz. rendelete volna érvényben tartandó, illetőleg a szükséges újabb büntető határozatok a rendeletbe felveendők.

Ugy véli, hogy ez a javaslat úgy a közönségnek, mint a termelőknek jogos kívánságait kielégíti s ajánlja azt elfogadásra.

Gáspár Fülöp a tűzifakereskedők egyesülete nevében teljesen a súly szerinti árusítás álláspontján áll.

Kaán Károly m. kir. főerdőtanácsos a földművelésügyi minisztérium nevében szólal föl s mindenekelőtt kéri, hogy a tűzifa-eladás terén végre is küszöböljük ki az elavult „öl“ kifejezést és juttassuk az elnevezésekben is érvényre a méterrendszert. A tűzifa-árusítás módzatait nem csak a fővárosra, hanem az egész országra vonatkozóan szabályozni kell, azonban a súly szerinti árusítást teljesen általánosítani nem lehet. Fenntartja a kiadandó kormányrendeletre vonatkozóan a földművelésügyi miniszter részére a hozzászólás jogát, a tárgyalások alapjául azonban elfogadja az Országos Erdészeti Egyesület javaslatát.

Vázsonyi Jenő Máv. igazgató, az anyagbeszerzési osztály főnöke a háboru alatt arra helyez súlyt, hogy a kisemberek érdeke védessék meg, a nagy fogyasztó ma örül, ha egyáltalában kap fát. A kötegekben árult puha alággyújtófát nem kívánja súly szerint árusítani. Egyebekben csatlakozik az Országos Erdészeti Egyesület részéről előterjesztett javaslatához.

Aczél fakereskedő bizonyos esetekben a fővárosban is az ürmeter szerinti árusítást kívánja fentartani.

Gaul Károly, a Technológiai Iparmúzeum igazgatója az Országos Erdészeti Egyesület javaslatát ajánlja elfogadásra, amely igazságosan mérlegeli a termelő, a kereskedő, a nagy és kis-fogyasztó érdekeit.

Kronberger és *Schanzer* is hozzájárul az Országos Erdészeti Egyesület javaslataihoz.

Fodor Jenő dr. osztálytanácsos a közszállítások szempontjából tárgyalja a kérdést s különösen azt tartja fontosnak, hogy a kiírás és a szállítás ugyanazon egység szerint történjék.

Szűts András dr. osztálytanácsos a kereskedelmi miniszter vasuti szakosztálya részéről is hozzájárul az Országos Erdészeti Egyesület tervezetéhez.

Vita *Emil* dr. fővárosi tanácsnok úgy látja, hogy a kérdésnek termelési és fogyasztási része van. A fogyasztóra nézve ma, a háború alatt is sürgős a kérdés rendezése. A főváros a súly szerinti vásárláson alapuló eljárását fogja ezentul is követni.

Gaul Károly a tűzifa víztartalmának nagy befolyását ismerteti a hőhatásra és indokolja azokat a javaslatokat, amelyek erre nézve az Erdészeti Egyesület előterjesztésében foglaltatnak. A légen száradt fa víztartalma 8—10⁰/₀, tartós esőzések esetén az ismét emelkedhetik 12—13⁰/₀-ra, a megengedett 15⁰/₀-nyi víztartalom tehát mindenképen megfelel a gyakorlat igényeinek. Legjobb lenne az árakat kalóriák szerint megállapítani, de ez ma még nagy nehézségekbe ütközik.

A *belügyminiszter* képviselője úgy látja, hogy az aprított fa súly szerinti árusítását senki sem ellenzi. Ezt örömmel üdvözlí. A rendszerváltozással kapcsolatosan az árak szabályozását is kívánja, áremelkedésnek azonban ebből semmiképen sem szabad származnia.

Vázsonyi Jenő Máv. igazgató az árakra vonatkozóan reámutat arra, hogy a nagy árhullámzásokat a fuvar- és munkaerő hiánya okozza, amelyet hatósági intézkedésekkel alig lehet megszüntetni.

Több felszólaló nem jelentkezővén, *Barthos Andor* dr. miniszteri tanácsos összefoglalja a tanácskozás eredményét s kimondja, hogy a kormány a további tárgyalások alapjául elfogadja az Országos Erdészeti Egyesület javaslatát.

